

WWW.UNI.NS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 111 12 фебруар 1944 Дип. 6

— Данас сам и ја нешто учинио да саобраћај у нашем граду буде бољи, уреднији и мање опасан!
— ???
— Па да, данас сам продао свој бивакл!

— Тетко, да ли би ти хтела који колач?
— Не могу, нећу!
— Лепо, теткице. Хајде, цитај ти сада мене.

Календар мога комшије

НЕДЕЉА 6 ФЕБРУАР.

Био јуче госн комшија код оног нашег суседа фризера. Кад је овај узео да га брије госн комшија се љутну:

— Е, па слушајте ви мајсторе... Ваше су руке толико прљаве да просто...
— То је зато што данас нисам још никоме прао косу! рече брица и настави да сапуна госн комшију.

ПОНЕДЕЉАК 7 ФЕБРУАР.

Још нешто из суда — што је чуо госн комшија, само не из првостепеног него из духовног:

Претседавајући пита туженог мужа:
— Ваша жена тражи развод брака е мотивацијом да већ две године нисте с њом проговорили ни једне једине речи...
— То је тачно. Нисам хтео да јој упадам у реч!

УТОРАК 8 ФЕБРУАР.

— Ти ми ничим не доказујеш да ме волиш — каже госпа комшиница госн комшији јуче на журу у нашем комшилuku.

— Како да те не волим, кад већ два сата, ето, седим на једном месту.

СРЕДА 9 ФЕБРУАР.

Може и судија некипут да погрешити. У прилог тога госн комшија нам испричао да је пре неки дан био на неком суђењу и чуо овакав дијалог између судије и оптуженог:

— Како сте могли, човече да баците жену кроз прозор?

— То сам, верујте госн судијо, учинио у изазваном стању...

— Ама, добро, у изазваном стању, али како нисте помислили да је у том тренутку могао неко баш на прође испод прозора?

ЧЕТВРТАК 10 ФЕБРУАР.

— Не разумем вас — вајка се једна наша сусетка једном нашем суседу који изнад свега обожава лепи свет — велите да вам се веом допадам и нудите ми да вам будем пријатељица!
— На зашто не?
— Али, молим вас, извините... То је немогуће, пошто још нисам удата.

ПЕТАК 11 ФЕБРУАР

Чита госн комшија сивоћ госн комшиници из неке старе књижевине како се неки дрначки поглавица, неког племена Бамбамуба, одметнуо и почео да убија све редом и своју друку сабраћу, — па тек одједанпут скочи:
— Ето, и зацело ће и он после да каже да је претставник Срба!

СУБОТА 12 ФЕБРУАР.

Прича нам госн комшија ову сцену из једног Кварта. Узео писар да пита једног господина:

— Како можете да тражите тако велику отштету за ваше прегажено песето? То уопште није био птичар!
— Како да није, молим вас! То се види по кривим ногама!
— Али, којешта — наљутио се писар — и ја имам криве ноге.

М.ћ

— Ја мислим да нема ништа горег него кад се паће коса у супи!
— Има! Замисли да ти се паће супа у насн.

— Песник се не постаје, господине. Човек мора да се роди као песник.
— Можда, али ипак није лепо што бацате сву кривицу на своје родитеље!

Побратими

Живели су као прави пајдаши. А никада један без другог. Још као деца, шегрти са чесме, са разбијеним главама и крчазима здружили се и заволели.

Шегрти, калфе, тек једнога дана постадоше мајстори. Истакли фирме. Пера шустерску „Код добру обућу“, а Мика тишлер, што ради мртвачке сандуке по „Нормалну цену“. Били су вредни људи. По цео дан не излазе из радње — раде. Бију шегрте, сећајући се свога шегртовања, а увече зна се, код Столета на „по једну“.

Имали су једну заједничку особину, — волели су шљивовицу изнад свега. Седе тако уз чокањ дуго у ноћи, док Пера, пошто нанесе увреду еснафу, с муком изговори:

— Е... е... побратиме... не могу више!...

Мика „с ногу“ тресне још једну и пошто Столе на таблу завеже, крену

зад напреже сву своју снагу и поче:
— Побратиме бре!... Ти ће да умреш!... Мора да умреш и треба да умреш...

Мика прво скупи уста, избуљи очи грчевито поче да гужва покривач, а јабучица на сувоме врату поче да отскаче ко јабука на ластису.

— И умри бре побратиме, настави Пера, вас обливен сузама. И сви ће да умремо. Па што! На онај свет је боље него овде. Онома ће се нађемо. Нити ти бре побратиме, нити ја кога увредисмо — рај нам је сигуран. Па ко рајске душе има да уживамо. А наше уживање, зна се: малко мезе и шљивовица. Нема га там! Столе, па уместо две а он запише три. Јок бре побратиме. Тамо је други ред. Кроз сам рај тече река све од саму шљивовицу, ладна, ледена и чиста. А с' једну и другу страну од шљивовичку реку, посејани све сами кнели краставци. Па онда они рајски чокањи!

кући. Становали су у истој улици.
— „аку ноћ“, штудаше Мика и ногом тресне у капију.
— ... „оћ...“ одговара још „уређе- нији“ побратим и продужи даље својој кући.

Волели се побратими много...

Једнога дана отишао Пера у Београд по робу. Три дана је био на путу. По повратку дотерао пуна кола еснапа и по паланачком обичају све истовари пред радњу, да се тек увече уноси. Да виде муштерије.

Није таљигаш још ни почео са истоваром, а дотрча Јоца шегрт Микин као без душе.

— Мајсторе, казала ти мајсторица да идеш код ње, због зашто је газда Мика много болестан.

Перу нешто штречну.
— Шта кажеш бре?

— Одмах да идеш. Још од сивоћ мајсторица пигује за тебе.

Нити рече штогод, нити нареди за робу, само климну главом и тешким корацима крену кући побратима Мике.

На вратима дочека га снајка брижна лица и сузних очију.

— Шта је?
— Не знам!
— Је л' био доктор?
— Јесте.

Сав скупен побратим Пера уђе у собу.

На кревету покривеном крпама лежи Мика. Жут, жут као лимун. Стегло се срце Пери, тек што не заплаче.

— Да си побратиме? Једва изговори Мика.

— Шта је побратиме?

Ето, — кашључка од старе суве болести Мика и почиње, баш онај дан, кад ти оде, седим код Столета. и тек што треснух прву, кад ко да ми се нешто откиде овде код срца, згади ми се и једва дођем кући. Кад дишем ту ме боли. а кад се закашљем... мани!

Мика се зацени од кашља, Пера од суза.

— Бар да си ми ти био овде, али... нема побратиме, дође смрт.

Треба нешто да каже, осећа то Пера Жао му побратима, као себе самога, нај-

Нису то ови наши ко напрстак! Јок! Ко литрењак, а врат им као у жирафу — оволики, и ту побратим издужи педаљ десне руке! А око тебе, као око рајску душу лете ангели и архангели. па те дворе и служе. Један краставац други чокањ. И тек једнога дана видиш, ти таман да гуднеш, а ја упадам:

— Ево ме побратиме! Дај бре ангелу и за мен' један.

Побратим Мика умирен и озарена лица гута пљувачку ко шљивовицу, напреже сву снагу и изусту:

— Је л' истина побратиме?
— Кад ти кажем!
— Е па онда ја! И побратим Мика оде Богу на истину...

Жалио га побратим Пера ко никога. У радњу ретко долази, чак ни шегрт Јоца од смрти Микине није добио ни једну ћушку...

Седне тако увече код Столета и поручи два чокања. Један за њега, други за побратима:

— Здраво побратиме, куцне чокањ о чокањ и искани оба.

Једне ноћи „уређен“ по обично, тетурајући се докпаи крене кући. Успут разговара са побратимом гласно. И тако све до куће...

Није честито ни ступио, кад напред себе стоји побратим Мика увијен у бео чаршав, маше љутио главом и уздигнутим претима прети. И лепо чу:

— А бре побратиме, а што ме слага?

Сутрадан оде побратим Пера код свог побратима...

ДРАГАН СИМОНОВИЋ
На насловној страни:
Свето причешће у Саборној цркви
(Снимак: А. Симић)

Главни уредник: Мића Димитријевић *
Уредници: Бошко Токић * За фотографије: Александар Симић * Пртеж: Ђорђе Лоба- чев * Уредништво: Поевкарска 31. Теле- фон 25-010 * Власник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тапо- вић * Администрација: Дечанска бр. 31. Београд. Тел. 24-001—10. Штампари- ја „Београд“ А. П. Дечанска улица бр. 31. Тромесечна претплата 58.— пивара

Штењав посао

У живој и бучној улици срео сам трећи пут истог дана старог пријатеља Борђа. Двапут је прошао поред мене не видевши ме. Био је ужурбан и замишљен. Назад сам прибегло „судару“ да га зауставим.

— Боко, стани брата, — гурнух га зачуђеног и обрадованог. — Одавно се нисмо видели. Што си тако снужен и замишљен?

— Па, ето, пишем...
— Шта, песме?...
— Не, приче...

— Охо, откад то?
— Откад! — љутну се он. — Има већ доста времена.

— Па како иде? Може ли се? Или само пишеш да убијеш досаду?

Бока ме ухвати за раме и пођосмо низ улицу. Очекивао сам оно његово

на железничку станицу. У чекаоници ври. Прозлазим са торбом поред људи. Где разговарају примакнем се и седнем, али они прекину. Сви ме попречно гледају. Покушавао сам да приметим разговор са људима који су ми изгледали добри за типове. Аја! Дајем цигарете, љубазно се смешим, али ништа. Причају како тај и тај воз има задоцнење, а у том и том возу велика гужва. Господе, где сте видели да се то пише у причама.

Оставим станицу и зађем по лекарским чекаоницама. Исто то, само мало ручије. Шта се све нисам стрљиво наслушао! Како бол зуба сева као сто грома, најбољи лек за оток је бео лук, слачица и тако даље, а за главобољу — шљивовица, поред које се заборави и на бол и на бриге и на све.

Опет ништа занимљиво. И ја почнем да упадам где има много света. Јурим сам по корзу, шуњам се иза леђа шетача. У биоскопу се окрећем супротно од платна и гледам у масу: ћутање... отворена уста... и... ах... Шта би могло да се пише о гужвама и мрачним радњама!

После ми дође генијална идеја: ово лето провешћу са рибарима на нашој реци. Спремим се у брзи час и — већ разговарам са њима. И они ме примачу са неповерењем. Ви — кажу — варошани, завукли сте се у зидове да не знате шта је лепота живота и природе. Тако је, развеселих се, биће овде ствари за читав роман. Али и тамо ништа. Чамци, мреже, рибе... рибе... Ја не могу ни да их разликујем. Увече, свађе у мраку, пиштање ватре и друге које-штарије.

Разочаран и изгубљен, вратих се и отуда, чврсто решен да бацим и перо и писање; нека иде све до ђавола.

Али, не задуго. Васкрсну у мени воља за писањем. Али шта? Сетих се да на боксерским мечевима има узбудљивих сцена. Искористим прву прилику и одем да гледам неке прваке. Оно што сам тамо доживео нећу никад да заборавим. Умлатише ме просто. И публика и гужва и дерњава. Као у паклу. Какве приче, каква слава! Бацим поново све и отада не могу да повратим изгубљени мир.

Бока је застао уздишући. Стигли смо на крај вароши. Ја сам се смешкао. Он ме погледа зачуђено, као да му је криво, што се његовим мукама смејем.

— Теби је као мило све ово? — упита.

— Па то је сјајно! Неће бити лепше приче!...

— Како?... Која?...

— Цео тај твој лов је изврсна грађа за причу.

Он стаде збуњен. Изненађено викну: — Шта?!... јест... имаш право!... Здраво!...

И одјуря. Вероватно да пише причу...

ВАСИЛИЈЕ МИХАИЛОВИЋ

„дуга је то прича“. Зачудо, сад је гледао у земљу, каткад у пролазнике и изусти:

— Не иде, пријатељу, не иде! Мучан је то посао.

— Како? — упиташ — ја сам чуо да је то лако и пријатно.

Он одмахну руком. Његово тамно лице, неиспаване очи, млигани покрети — све је говорило супротно мени.

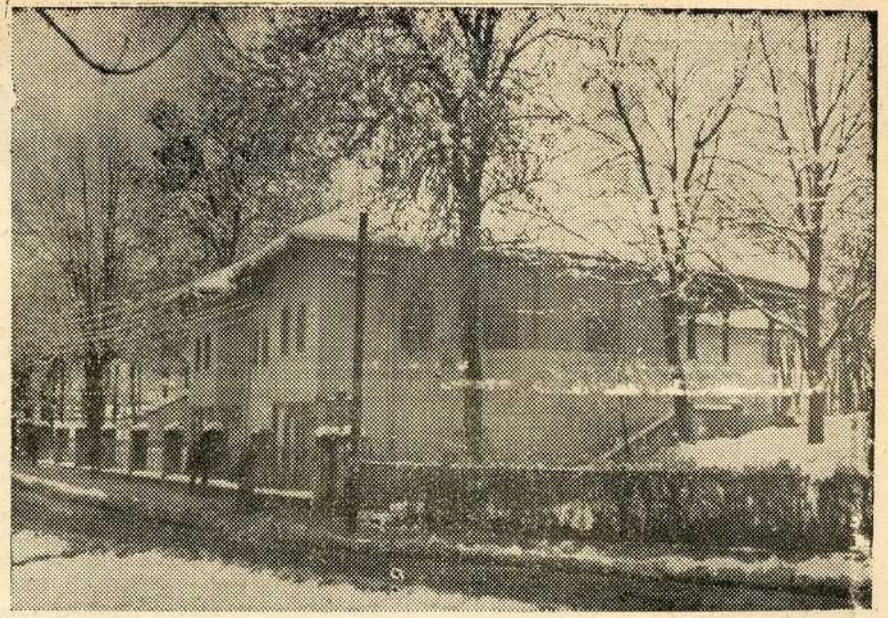
— Најжалосније је што још нисам ниједну честиту ствар написао.

Остадох запањен. Толико дуго пише, а још ништа. Је ли могуће? Бока настави:

— Прочитах једног дана неку зрлу рђаву причу у дневном листу. Неки смртно заљубљен младић, композитор, поклони девојци своју најбољу композицију, а после се убија. Његова најбоља композиција је посмртни марш. Помислих да је врло лако писати о љубави и самоубиствима. Реших да окушам срећу. Можда се и у мени крије неки таленат? И ја накупљујем хартију, све лепо спреим и седнем да размисљам.

Испрва сам имао безброј случајева, заплетата и ситница, али никако да их средим на хартији. Помало наљућен због ове несрећености, оставим размисљање и пођем у лов на грађу за причу.

У чекаоницама има пуно интересантних ствари — помислих, и одем прво

Кнез Милошев конач у Крагујевцу под снегом (Снимак: В. Ц.)

Замена

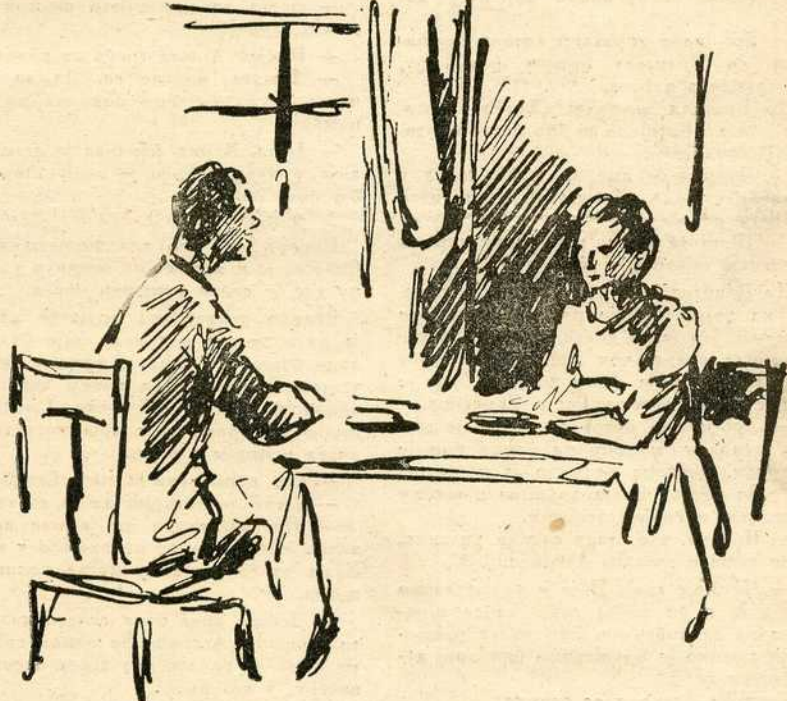
Вера је била тиха и повучена жена. Није била лепа, али се зато с правом могло рећи да је била узорна домаћица. На своју лепоту је мало обраћала пажњу, а на своје хаљине још мање...

ди. Али није било много времена за размисљање. Ах, само кад би знала одакле да почне.

*

„Ти знаш, Драгане, да сам ја окорели нежења и да сам брак увек несејавао, али морам да ти признам да сам и ја добио вољу да се оженим, и то

Њен муж, Драган, због тога је већ одавно занемарио, а она, мада је то

Београдјански

Што је ово самном?!... Откуд немтр овај? И зашто ми срце убрзано бије? Једном сам те вид'о, и сам Бог ће знати да л' нам среташ и последњи није.

Али саму тебе самном јоште вид'о нисам: Ту ми срећу јоште није судба дала. А да тебе има ја не сумњам у то. Јер што би те онда моја чежња звала.

Једном сам те вид'о: па зашто сам дрхт'о? Када су се ока погледни нам средли. И што су одједном осећаји моји? Као услед туге обамрли, свели?

Први пут те видим, али ипак зато Позната си мени. Мила си ми, драга. И ако ми очи варају се слабе. Душа ми се сећа погледа ти блага.

Ишао сам свуда где сам мог'о знати да ћеш и ти бити, ил' бар сенка твоја. И најмањи зрачак сунчапога сјаја. Што је шумом трепт'о, и најдража боја.

Да те нисам кој пут у спавању вид'о? У сну, кад ми будан само дух је био? Јест, јест: то ће бити, тако мора да је: Кад сам спав'о дух твој крај мене је блио.

Између нас двоје има веза неких. Само не знам каквих. Биће тајна нека, Коју усуд шаље да нам живот прати. И да тек у смрти разрешење чека.

Ти ми ниси страна, и све ми се чини да ће са мном бити све до смрти саме: Да ћеш и ти са мном кроз свет овај ићи. И несвесно упитати на ме.

СТЕВАН ВУКЧЕВИЋ

много болело, устручавала се да му ма шта пребаци.

Тако би то и даље ишло, да се није нешто значајно десило.

Једнога дана за време ручка, Драган јој се љубазније обрати и замоли је да му учини једну малу услугу.

„Вера, данас долази мој добар пријатељ Јова. Он ће се овде бавити свега један дан, па путује даље. Хтео је да му ја покажем град, пошто у нашем месту није још ниједанпут био. Међутим, изузетно сам баш данас заузет, па бих те молио да му ти то, место мене, учиниш. Он те, иначе, никад није видео, али то не мари. Упознаћу вас. Да ли би хтела то да ми учиниш Вера?“

Вера, збуњена, прво, великом љубавношћу мужа, а затим и изненадним догађајем, остала је забезекнута. Зар она, стиљива Вера, да води непознатог човека кроз град, и то још тог Јову, чувеног по причама које је слушала о њему, као заводника и великог Дон Жуана.

„Да... врло радо... да... хоћу!“ — Једва одговори.

„Добро, Вера, верујем да ти неће бити досадно.“

После ручка, Вера, још увек збуњена, размисљала је шта, и како да ура-

захваљујући — твојој жени. Најлепша и најдуховитија жена коју сам икад срео.“

Драган, запањен, није могао ни речи да проговори. Он због његове жене, добио вољу да се ожени! Његова жена, најлепша и најдуховитија?! Мора да је то нека забуна. Само је успео да изусти: „Моја жена лепа и духовита?“

„Шта си се изненадио? Зар си ти збиља остао слеп за дражи твоје жене? Ти си, заиста, велики глупан!“

Пријатељски су се растали. Јова је журно отишао на станицу; а када је воз кренуо он је са задовољством запалио цигарету, заваљен у седишту купца. Драган је седео замишљен за својим писаћим столом. Зар је збиља било потребно да му Јова обрати пажњу на вредност његове жене?

То вече, дошао је раније кући. Вера није могла да схвати зашто је Драган постао тако нежан и заљубљен, као никад дотле.

Није ни слутила да не би могла могла ни очекивати ту изненадну срећу да је сама отишла на састанак са Јовом... Али, пошто је била стиљива, замолила је своју лепу, веселу и духовиту пријатељицу, да је у тој прилици замени.

Д. В. ПОПОВИЋ

Тажна соба др. 27

— роман од свена Елвешада —

(8)
— Ви сами рекосте, да још јуче нисте били добро учућени у ствар...

— А сем тога се вама више журило у Гетеборг него мени, рече Паоло прикривеном пронијом у гласу. Др Врангел је то одмах осетио.

— И тако сам дознао, продужи Паоло у истом тону, да сте ви узели собу коју сам био телеграфски резервисао.

— Да, тако је.

— Имате ли ви нарочитог интереса да станујете у тој соби?

— Ја нећу у њој становати, рече др Врангел. Соба ће остати закључана до даљег наређења. Остале просторије резервисане су за госпоњу Астриду.

— И госпоња ће се потрудити да дође овамо?

— Свакако. Претпостављам да сте то знали.

— Разуме се. Онда могу да вам саопштим да ћу и ја становати у истом хотелу. Ако вам што треба, стојим вам у свако време на расположењу. Исто тако и мој адвокат.

— Хвала.

— А кад долази госпоња Астрида?

— Данас по подне.

— Надам се да могу сада да се опростим са вама.

Др Врангел је размислио и у себи помислио: „То је та позната сидалијанска љубазност — са ножем у рукаву. Он ће ми сметати!“

Разговор је прекинуо директор хотела.

— Ево, рече директор хотела пружајући др Врангелу првену целулицу, Берглундова адреса.

Др Врангел прочита: „Хотел Триполис“. И др Катфилд је био негде с југа, из Триполиса.

— Чудновато име за један хотел у Гетеборгу, рече. — Свакако неки хотел трећег реда.

— Шестог реда, рече директор са извесним презарењем у гласу.

Др Врангел је сачекао госпоњу Астриду на кеју. Њој је изгледа путовање пријало, јер је на докторов поздрав одговорила ведро, чак радосно. На путу јој свакако није било досадно, јер је путовала у друштву Гесте Ериксона.

— Добро смо путовали, рекао је стари господин, и леч на броду био је одличан. Госпоња Астрида је привукла на себе пажњу целог друштва и својим држањем и својом лепотом.

— Пре ви, као стари славни уметник, рече у шали госпоња Астрида.

— Не, није тако. Моје је време давно прошло, а ви треба само да се појавите па да победите. Зар нисте приметили колико је одушевљен био онај аустријски гроф?

Госпоња Астрида се осврну.

— Сада се изгубио међу путницима, али свакако ћемо га још видети, јер је поручио собе у истом хотелу.

— Зар сте путем правила и познанства?

— Да, то се није могло избећи међу толиким светом на лађи. Тај гроф је интересантан човек и у његовом друштву осећала сам се веома пријатно.

— Дабогме, плава крв... примети стари господин. — Природна отменост која не може да се прикрије. Уознаћемо и тебе с њим...

— Не, он није љубазан по природи, него се само тако прави. Требало би једном да га видите у правој боји, рецимо, кад се разбесни...

— Покушају да га видим, првом приликом.

— То неће бити лако, рече госпоња Астрида замишљено.

У хотелу је била велика гужва. Исто-времено су стигли и брод и воз, а једно енглеско друштво спремао се да пође на излет аутобусима.

Др Врангел се завали у удобну клупску фотељу у холу. Био је остао сам, јер се госпоња повукла у собу да се пресвуче, а стари господин је отишао да посети неког свог старог познанника. Осећао се уморан. Целога дана радио је без прекида, можда и сувише напорно за почетак, после тешке болести. Гужва у којој човек не учествује увек умирује нерве и зато се др Врангел у журби путника, у жагору разних језика и буци носача и телефонских позива одмарао. Неко га позва:

— Погледајте оног господина код прозора, шапнуо му је портир иза леђа.

— Онај с новинама у руди...

— Не познајем га...

— Па то је он.

— Ко? Онај гроф са дугачким презименом, за кога ви кажете да је хошталер. Вратио се данас са туристима.

Др Врангел погледа у правцу који му је показивао портир.

— Јесте ли приметили штогод сумњиво, запита.

— Нисам. А шта треба да радим?

— Ништа, разуме се. Да ли се и овога пута пријавио под старим именом?

— Јесте. И циљ боравка је исти: студије у музеју. Узео је своју стару собу, број 204.

— Добро.

Портир је био хладнокрван човек. Отишао је и није се ни осврнуо у правцу где је седео сумњиви човек.

Велико туристичко друштво отишло је на водопаде и у холу није било толико буке. Са улице је ушао у хол детектив Стефансон са неким човеком у обичном шоферском оделу. Стефансон приђе др Врангелу, а човек остаде код врата с капом у руди.

— Ево, нашао сам га, рече Стефансон.

— Јесте ли сигурни да је то он?

— Он сам тврди да је оне вечери возио једну даму из позоришта у хотел. Каже да би ту даму могао поново да позна.

— Добро, онда нека сачека код врата. Госпоња Астрида ће одмах сићи. А ми ћемо се видети око девет часова на вечери, у хотелу...

Др Врангел је баш био на вратима, кад госпоња Астрида, највеће степеннице. Осмехнула се љубазно и пружила му руку. На себи је имала једноставну али врло елегантну поподневну хаљину, а преко рамена бео, источњачки шал. Била је у том тренутку ванредно лепа. Тен јој је био оне преплануле јужњачке боје која женама југа даје нарочиту драж док су још младе. Кал је прошла поред прозора „аустријски гроф“, на велико чудо докторово, устале и дубок јој се поклони. Госпоња Астрида му климну главом са љубавним осмехом на лицу. Доктор није имао времена да је ма шта запита, јер га је предухитрио Ериксон, стари господин, који се у том тренутку појавио.

— Ах, ту је, драги докторе, наш познаник са брода, гроф Хенфенстел. Смем ли да ти га претставим...

ОТМЕНИ ГРОФ

Доктор Врангел и гроф изменише неколико безначајних фраза. Странак био стварно симпатичан и отмен, као прави светски човек и центлмен, са извесном лозом меланхолије.

Извинио се што не може у друштво пошто очекује посету. Др Врангел се мало расејано смешкао.

— Што се смешкаш, запитао га је стари господин. Да не познајеш тога господина?

— Не, не познајем га и ништа ми није смешно.

У себи је, међутим, мислио: ако је моја теорија тачна, гроф је госпоњу Астриду пратио из Ливекила с намером да је опљачка. Можда је начуо да је она удовица афричког милионера. Тако се бар понашају људи који раде у његовој „струци“. Тактични су и повучени при првом познанству, све док не уграбе прилику за плачку. Али можда је гроф ипак поштен човек, прави центлмен? Ја га не познајем, али полиција у Копенхагену већ га води у евиденцији. А можда постоји веза између догађаја који су се овде одиграли. Он је био отсео у овом хотелу на неколико дана пре убиства Катфилдова, а сада се поново појавио — у друштву госпоње Астриде.

У тај мах пружи му келнер неку целулицу на послужавнику. Др Врангел је узе и прочита:

„Шофер је препознао даму чим је ушла.“

Целулица је била написана Стефансоновом руком. Др Врангел је замишљено погледао на ситне парчиће и баџи на послужавнику.

— Сећате ли се, госпоњо, да сте оног несрећног вечера гледали један шведски позоришни комад?

— Да, врло добро се сећам, рече госпоња живахно. — Комад ме је много интересовао, јер, знате и сами, у оној пустињи нисам имала много прилике да гледам модерне драме. Онамо је ретко када залутала каква бучна италијанска трупа која је давала само веселе комаде. Сећам се да сам драму гледала с правом децом наивношћу, учинило ми се да нисам у позоришту него да гледам стварност.

— Добра драма је увек слика правог живота, умеша се стари уметник.

— Да ли бисте могли да исти комад још једном гледате?

— Зашто не?

— Комад се даје поново у четвртак са истим глумцима и гостом. Ја сам већ резервисао улазницу!

— Само једну? Зар ви нећете да ми правите друштво?

— Не, ја не могу да идем.

— Он не воли позоришну уметност. Али зато ћу вас ја пратити, госпоњо, рече Ериксон.

— Не, драги пријатељу, ти си ме криво разумео. Госпоња Астрида мора сама да иде у позориште, исто онако као и оне вечери. Ви сте и тада били сами?

— Да, била сам сасвим сама. И разумем шта хоћете: да се сви догађаји одиграју још једном тачно онако како су се одиграли онога дана.

— А не питате зашто? Зар нисте радознали?

Госпоња Астрида му пружи руку преко стола.

— Ја сам вам већ рекла да у вас имам пуно поверење. Не треба ни да ми кажете зашто све треба да буде тако...

— Хвала. И још једна ствар. После претставе треба да се вратите кући аутобилном који сам поручио. Ниједним другим.

— Али како ћу да знам која су то кола? Знате и сами да после претставе стоји море аутомобила пред позориштем.

— Шофер вас познаје. Чим изиђете из позоришта, он ће вам се јавити.

— Па то личи мало на отмицу.

— Отмице се не објављују унапред, јер онда нема драматике.

Пошто су попили чај госпоња Астрида рече да ће се повући јер је уморна од пута. Око девет часова устале и др Врангел и изиђе пред хотел да сачека Стефансона. Прозори на хотелу били су замрачени, само из собе госпоње Астриде допирала је светлост. Стефансон је убрзо стигао.

— Био сам у хотелу „Триполис“, рече детектив. — Ви сте докторе, стварно видовит човек. Немогуће је да сте раније ишта знали о том хотелу, а ипак постоји извесна веза између убиства и тог хотела. Или је можда све пуки случај.

— Да ли је Давид Берглунд становао у том хотелу? — запита доктор нестрпливо.

— Јесте, становао је. Тамо станују само морнари и скитнице.

— Па?

— Уочи своје смрти, истога вечера, посетио је хотел „Триполис“ и сибор Катфилд, милионер из Триполиса!

У ХОТЕЛУ „ТРИПОЛИС“

Ово изненадно откриће учинило је велик утисак на доктора Врангела. Застао је у чуду гледајући детектива.

— То стварно нисам очекивао, рече назад.

— И ја сам се изненадио, рече Стефансон. То ће свакако бити један важан беочуг у ланцу ваших комбинација, које су за мене још тајна.

— Тако мора да буде, рече доктор Врангел. — А сада хајдемо у хотел.

Стефансон хтеде да позове шофера, али доктор Врангел предложи да пођу пешке. Хотел није био далеко, свега неколико улица према пристаништу, поред великог каменог завода који је мрачно стрчао у облачно небо. За цело време пута доктор је ћутао.

Хотел „Триполис“ био је мрачна тропспратна кућерина, какве су се градиле у лучким варошима крајем осамдесетих година. То су јазбине беде и злочина.

Доктор Врангел пређе преко пута да би боље погледао хотел. Кућа је била на углу. Са стране са које су дошли др Врангел и Стефансон био је само један улаз.

— Главни улаз је на другој страни, рече Стефансон.

И поред мрака др Врангел је могао да прочита некада подлаћени натпис који је допирало до другог спрата.

„Хотел Триполис“.

— По натпису судећи хотел је заузимао целу аграду.

— Не, рече Стефансон. Хотел има свега седам-осам соба, остало су приватни станови. Доле се, као што видите, налазе радње. Велика фирма је стварно смешна. Тако је хтео први власник, али зато је хотел ипак добио надимах „Гранд Хотел Беда“.

Степенице на улазу биле су осветљене једном једином сијалицом. Биле су утабане и прљаве. На млечном стаклу врата стајао је натпис исписан косим, црним словима: „Хотел“.

Стефансон притисну на звонце. Оно зазвони негде далеко у кући. Затим се зачуше спори, тешки кораки у ходнику. Врата се опрезно отворише и на њима се појави неповорљиво лице једне старе жене. Препознала је Стефансона и отворила.

— Опет сте дошли, прогунђала је мрзоволно. — Рекла сам вам већ да овде ништа нема. Али уђите.

Повела их узаним дугачким ходником и отворила широм једна врата.

— Ово је салон, рекла је грубо и запалила електрично осветљење. Поред старог намештаја у углу је стојала шишава машина, на зидовима старомодне улане слике.

(Наставиће се)

Краљ или часовничар?

Историја и живот врло често пишу романе, узбудљивије и сложеније од романа аутора с најбујнијом маштом. Такозвана историске тајне одувек су занимале човечанство. Међу овим историским тајнама историја живота часовничара Карла Вилхелма Наундорфа, који је тврдио и доказивао да је син француског краља Луја XVI, да је према томе законити наследник француског престола, заузима засебно поглавље. Али то питање остало је до данашњих дана нерешено отворено питање.

Карл Вилхелм Наундорф, живео је за време Реставрације као часовничар у

Часовничар К. В. Наундорф, тобожњи Луј XVII. (Репродукција: Б. Ф. А.)

Немачкој и Холандији, где је и умро 1845 године. Тврдио је да је син Луја XVI и Марије Антоанете који су, као што је познато, завршили живот под гилотином. Своје тврдње није био у могућности да потпуно докаже, а сем тога људи, испочетка заинтересовани, нису више обраћали пажњу на њега и тако

је после неколико узалудних покушаја да докаже своја права часовничар Наундорф заборављен. Дубоко разочаран, прогнан из Француске баш због својих тврдњи које нису биле по вољи тадашњем краљу Лују XVIII, потудајући се неко време по Немачкој, Наундорф је најзад отишао у Холандију где је и завршио свој живот. Амањавши да докаже своја права, умро је усамљен, али није „абдицирао“. И на његовом гробу, у Детфту, и данас пише да тамо почива Луј XVII, Краљ Француске и Наваре, под именом Карл Вилхелм Наундорф...

Међутим, изгледа да је био у праву и да је заиста био син последњег француског краља пре револуције. После његове смрти јавност се поново била заинтересовала и неко време питање аутентичности његових навода постало је опет актуелно. Историчари су у међусобним полемикама добијали разна тврдња и доказе, па се после сасвим заборавило на тобожњег Луја XVII. И ето сада, сто година после његове смрти као да је питање коначно решено. Француски истраживач Андре Кастело доказује аутентичност Наундорфове личности на веома занимљив и може се рећи неочекиван начин. Он је испитивао праменове косе Наундорфа и праменове косе Луја XVII, који је тобож умро у Француској непосредно после револуције и чије су праменове извесни ројалисти верно чували. Савесним испитивањем и упоређивањем Кастело је доказао да су ти праменови потпуно исти да потичу од истог човека. Тиме је доказао да Луј XVII није умро у Француској, као што се веровало, а да је Наундорф заиста био Луј XVII. И ако се дакле остали историчари сложје с тим да су праменови косе доволан доказ питање аутентичности Наундорфа-Луја XVII било би ово питање коначно решено односно скинуто са дневног реда. Ми то остављамо историчарима, верујући да ће истраживача Андре Кастело изазвати неке похвале и издвојавати се тиме што бележимо један заиста занимљив историски случај.

оčekивали да ћете га видети а он није дошао?

17. Пошто сте примили писмо од њега да ли вас обузима жеља да загрлите цео свет и да читате књиге које вас не интересују, само зато што он то воли?

18. Да ли читате књиге које вас не интересују, само зато што он то воли?

19. Ако стигнете пре њега на састанак, да ли се сакријете или га мирно чекате?

20. Застанете ли у пролазу пред неком радњом са мушким рубљем и помислите, посматрајући неку кравату: „ова би му лепо стајала“?

21. Помислите ли на њега кад сте код зубног лекара и кад осећате јак бол?

22. Узмите ли некад „мало на четврт ваздух“, и као случајно прођете поред његове канцеларије у време кад мислите да и он треба да изиђе?

23. Да ли Вам је симпатичан неки његов друг, откад сте чули да га оч хвали?

24. Да ли сте у стању да искочите из каде или да баците неку интересантну књигу кад зазвони телефон?

25. Да ли волите да једете нешто што при нисте могли ни да видите, само зато што он то воли?

26. Помислите ли некад: „Најзад неко ко ме разуме!“?

*

Покушајте с овом необичном рачуницом. Па ако је љубав она „права“ збир ће изнети више од 200.

120 година

ПОШТАНСКОГ САНДУЧЕТА

Године 1824 појавили су се први поштански сандучићи у Пруској. Оно што је нама данас само по себи разумљиво, био је за наше претке велики доживљај. Данас прилазећи поштанском сандучету, бадајући у њ карте и писма једва можемо претпоставити да је некада био друкчије. Међутим, поштанско сандуче претстављало је у прво време праву „сензацију“ на пољу развоја саобраћаја, када се пре 120 година први пут појавило.

Било је пре тога прилично компликовано, ако је неко желео, да саопшти какову вест. Свако писмо, обично врло дебело и добро запечаћено, морало се скоро свечано и свакако врло брижљиво, предати пошти.

Генијална замисао поштанског сандучета, ма колико нам данас изгледала проста, родила се сразмерно доцкан. На жалост име проналазача није ушло у славну књигу великих проналазача. Било је то у време „бидермејера“, кад су се у Пруској и другим немачким варошима на улицама појавили поштански сандучици, на опште чуђење грађана, у које се могло будити и с уверењем, да ће стићи на право место. Први поштански сандучици обично су заиста били „сандучици“ од обличног дрвета, са називним временом када ће писма бити извађена.

Поштански музеј у Берлину чува једно од таквих првих поштанских сандучета. Његово дрво је бело обојено. Доцније су овакви сандучици носили и читава правила на првој страни, која су подучавала грађане, под којим условима и како се могу послужити овим сандучицима.

Зашто?

— Поводом 20-годишњице смрти Алексе Шантића —

Зашто још и сада људи кажу
Да си умро, о песничке врли?
Када знају да сви људи такви
Живели су вечно, никад нису мрли.

Зар и сад читајућ' песме Твоје
Тебе који си све од њега до,
Не виде Тебе све од њега до,
Да помогнеш тако ништавним људима!

Зар не чују јоште како грми
Реч Твоја још и сада жива?
Ма да онај који ју је одавно изреко
У гробу вечни санак свој сива.

Ја те питам зашто? А Ти ћутиш лебно,
Ко да размислиш и Ти. Тек кадшто
Подигнеш зенице своје сјаја,
Као да и Ти питаш: „Зашто?“

БЕРИСЛАВ КОСИЈЕР
ученик III разреда реалне
гимназије.

У Београду, фебруара 1944 г.

Још нешто О ГРИПУ

Шта је грип?

Не треба побркати појам грипа и кривације.

Кривација је јако запаљење слузокоже, носне шупљине и ждрела, које изазива кишање, носно отицање праћено често лаким кашљем.

Грип је инфективно оболење које се испољава или као посебан случај, или као права ређња. У овом другом случају „прилепчив“ је и веома се лако шири.

Није се још могло утврдити да ли настаје утицајем нарочито микроба на организам, јер до сада ниједна клиника није могла да буде издвојена и испитана. Мисли се, међутим, често да инфекција настаје од једне врсте клиника које могу да прођу и кроз најтање и најфиније хелије.

Грип који није настао епидемијом, обично није опасан оболење. Али, понекад грип може да буде опасан и по сам живот болесника, ако се занемари и отегне или настани плућним, срчаним, нервним или цревним поремећајима. У оваквим случајевима треба се обратити лекару. Немаран оптимизам може да има за болесника веома тешке па чак и оне најтеже последице.

Симптоми обољења од грипа могу да буду различити; као например:

Стална жеђ,
Изненадна појава умора,
Мишићни болови (Болови у мишићима),

Главобоља,
Црвенило очију,
Леко сужење у очима,
Бео сљак,
Маласалик,
Губљење апетита,
Температура.

Да ли је могуће избећи грип? Питају многи.

Да, када се умањи могућност развијања болести. А то ће се постићи ако се послушају ови савети:

Имати увек суву обуву.
Пазити на свакодневну чистоћу и хигијену, нарочито уста.

Одевање подесити према атмосферским приликама.

Не долазити у директан додир са већ оболелим особама.

У време редње (епидемије) треба: Приступити свакодневној дезинфекцији и неговати носну шупљину и ждрело, кашути у свакој поздраву неколико капи еукалиптичног зајетрва;

Испирати често ждрело са следећим препаратом:

1 кафена кашчица сода бикарбоне, 1 велика кашика глицерина, све то на чаши топле воде.

Несумњиво и у апотекама ћете наћи и друга изврсна сретства за дезинфекцију.

У случају безопасног грипа треба овако поступати:

Болесник се мора утопљавати. Врло често треба да пије топла (по могућству што топлија) пића (липов чај, грот, или обичну топлу шећерну воду); Болеснику давати ујутру и увече мало аспирина или 3-4 кашчице жутог праха кинина растворено у мало црног кафе (само ујутру);

Ако болесник осећа сметњу при дисању, треба му стављати винтузе или катаплазме

Болесника треба хранити лаком храном: млеком или супом од поврћа. А та супа од поврћа справља се на следећи начин: узму се два струка празилука, четри шаргарепе, једна ротква један целер, један чешан белог лука и три главице црног лука. Ставити их исечене у комаде у суд од два литра воде. Пустити да таковри два добра сата. За време кувања никако се не сме додати ни маст ни бутер. Само, када ће скоро да буде готово са кувањем, онда додати мало соли.

Тако кувану и што топлију супу треба давати болеснику неколико пута дневно по једну шољу да пије! Напомињемо, да болеснику треба давати само бистру супу, без поврћа које је кувано у тој супи.

Не могу се увек познати са њима другачије, али, познајемо ли своја осећања? Ако стварно дубоко и много волите, будите мирни за будућност... Љубав је заразна.

Ево једног начина на који ћете лако измерити своја осећања:

Одговорите на следећа питања. Свако „да“ рачуна се 10, а свако „не“ рачуна се 5. Ако је збир одговора мањи од 100, растаните се. Та особа, значи, није за Вас.

Од 140 до 170: још може да буде нешто.

Од 170 до 200: Ви се волите.

Више од 200: Није требало ни да питате!

*

1. Да ли сте сигурни да вас заиста разуме кад му се жалите на неку неправду коју сте доживели од своје породице?

2. Да ли је ваша околина приметила да сте се пролећали и да сте веселији, а, уствари имате много мање воље за рад?

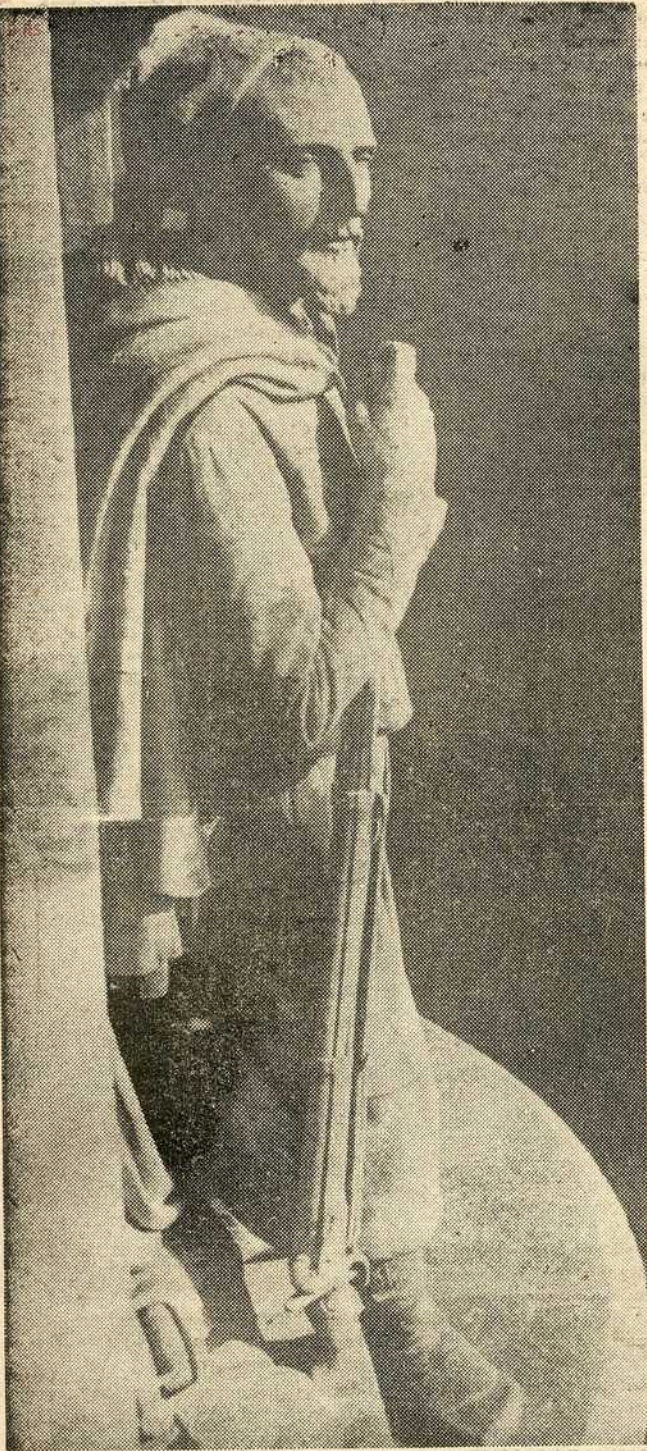
3. Да ли бисте се одрекли неке забаве кад бисте знали да ће он сутра бити оперисан?

4. Да ли мудрате кад он дође или говорите слободно о свему што вас занима?

5. Да ли перете чешће зубе?

6. Да ли можете у препирци са њим да одустанете од свог мишљења, и кад сте сигурни да ви имате право. Можете ли увек да попустите?

1 — Чувени књижевник Жуава на мосту „де л'Алма“ је париски барометар. „Кад Жуав пере ноге, биће поплаве“, кажу Парижани. И стварно је тако. Кад се Сена дигне до његових ногу, подруми у околини пуне се водом. Кад вода порасте до колена, у опасности су сутерени у којима станују париски надзорници зграда: „консерж“. Кад му вода дође до паса, угрожени су високи партери, а кад му вода дође до врата, постоји опасност од поплаве за велики део Париза. Последњи пут догодило се ово 1910 године.

Плод париским мостовима

2 — Правог Парижију познаћете по два стварима. Прво, у подземној железници узима карту друге класе а улази у прву класу уверен да га контрола неће узхватити. И друго, страстан је педач. Сатима ће да седи на обали Сене и стрпљиво ће чекати да му загризе каква рибица која није већа од прста. То је више прилика за размишљање но педаче по оној париској дефиницији: „Улица је направа која на једном крају има глисту, на другом — будалу“.

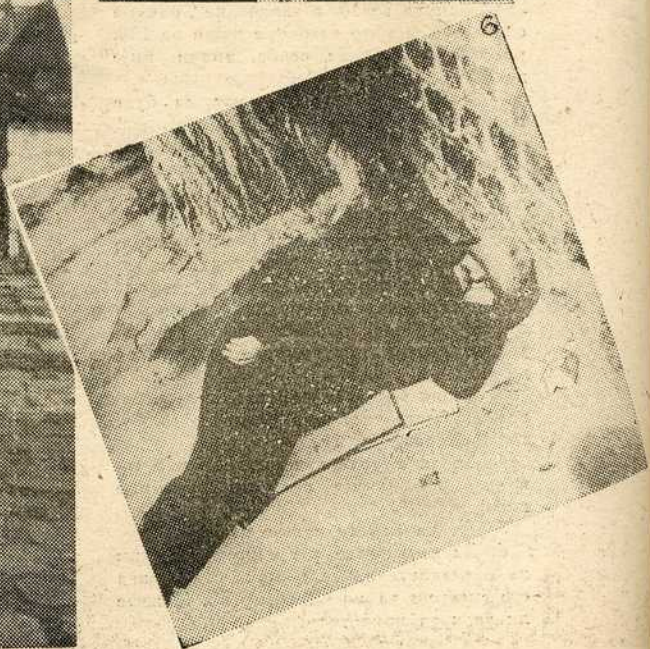
3 — Први бојажљиви састанци, прва нежна признања заљубљених парова обављају се у сенци париских мостова. Не смета што је декор можда примитиван, што под ногама шушти јесеће лишће, заљубљени су срећни што су у великом граду — најзад — сами...

4 — Други захвални посетиоци старих париских мостова су париски сликари. Читаве дане они седе ту и сликају праве париске мотиве. Нарочито је код њих омиљен мост „Понт Неф“.

5 — И љупка „мидинета“ воли да неколико часова свог одмора проведе под париским мостовима или да сањари, наслоњена на зидове кеја, такође толико пута опеваних и насликаних...

6 — Подневни гости париских мостова су „клошари“, људи без куће и кућишта, оронули „беспризорни“. „Клошар“ долази под мост да отспави на миру неколико часова па да онда продужи скитање по Паризу, што више воли од ма каквог редовног посла...

(Снимци: Б. Ф. А.)

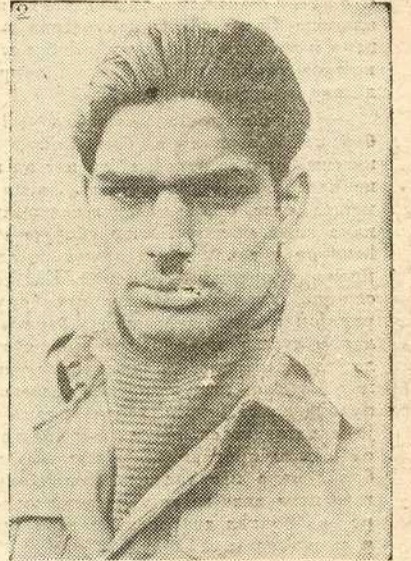

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Индија у рату

Пре неколико дана изазвала је велику пажњу светске јавности вест из енглеских извора да Велика Британија шаље у Индију прначке трупе. Ова вест је у толико значајнија што се Енглеска у своје време хвалисала да је у Индији створила милионску војску Индуса. Зашто дакле Енглеска шаље Црце у Индију? Да ли ради одбране од Јапанаца? Одговор на ово питање сасвим је други. Индија, огромна земља, цео континент са 350 милиона становника, због свирепог искорисћавања од стране Енглеца, налази се у сталном

врећу. Пред вратима Индије, на граници Бурме, стоји ослободилачка армија индијског борца за слободу Субхаза Чандра Бозе, а војска коју су Енглези створили од гладних Индуса, т.зв. „ширинач-војника“ ни најмање није поуздана. Зато се индуски војници шаљу на све могуће друге фронтове, у Африку, Јужну Италију, Егејска острва, да гину за интересе Енглеске, а у Индију се шаљу Црци из Африке. Но индуски војници, све више под утицајем Бозеове ослободилачке борбе, увиђају ко им је прави пријатељ и према томе поступају.

1 — Они су се нашли у немачком заробљеништву. Сада чуче око примитивног огњишта и пеку своје „ротисе“, мале лепиће од брашна, соли и воде. Сутра ће бити борци у Бозеовој армији за слободу Индије.

2 — Мохамед Моџ је студент. Јавно се добровољно у војску, јер иначе не би могао да ступи у државну службу. У заробљеништву се упознао са идејама Субхаза Чандра Бозе и верује у победу његове идеје.

3 — Ово је Јогиндар Синг, стар 25 година. Родом је из ратничког племена Сика са подножја Хималаја, које је Енглеској давало најбоље војнике у Индији. Заробљен је у Либији и после Бадолове издаје пребачен је у Немачку.

4 — Бактевер Гурунг, такође је Сик. Он је један од ретких индуских војника који говори енглески и зато је тумач у логору.

5 — Гурхаран Синг је каплар. У војску се јавно добровољно, јер код куће, у Индији, није могао да исхрани породицу.

6 — Вајајат Кап је подофицир. Потиче из старе селачке породице која је услед енглеске експлоатације пропала. Он се нада да ће се вратити у слободну Индију и да ће опет бити господар у својој земљи.

7 — Правоверни Индуса су строги вегетеријанци. Као и Ганди хране се у главном козјим млеком. Зато им је у логору дозвољено да држе козе.

(Снимци: В.Ф.А.)

Отротај са Солуном

За »Коло« написао Хајнц Шретер

Црно као ноћ лежи Јејејско море. Само месец баца сребрну траку преко намрешкане површине. На небу блистају милиони плавих и црвених звезда. Пегде далеко, ван солунског залива, лежи наш чамац. Пре неколико часова још бадио је мој рибар мрежу у море. С времена на време чујем како вади мрежу и како се риба прањака. Далеко на хоризонту стоје нагомилани облаци. Или је то можда пркосни масив Олимпа? А тамо даље да нису планине Свете Горе, полуострва калуђера и манастира, полуострва без жена, које се у виду прстију песнице пружа далеко у Јејејско море.

— За данас доста, прекида стари рибар ноћну тишину и, богана, који пут натеже боцу са ракијом, јер нас од ноћне хладовине подилази језа. Затим намешта весла, обрће чамац и снажним рукама диже мрежу. Вешто убацује ухваћену рибу у чамац и стручбачки слаже мрежу у предњи део чамаца. Кад је то свршио, натеже последњи пут боцу са ракијом и достојанствено је баца у великом луку у море. Затим намешта мало једру, шарену искрпљену крпу, и чамац дубоко газећи креће полагано у правцу пристаништа. Један бродич чија је једра надуо слаби јутарњи поветарац, са шумом пролази мимо нас. Људи са брода немо нас гледају. Меланхоличан глас неке девојке коју не видимо допире са бродича до нас и изазива чежњу и меланхолију.

Лагано се приближавамо обали обасјаној јутарњим руменилом. На око бескрајни низови солунских кућа обасјани су првим зрацима сунца. У лакој јутарњој измаглици ова вадош са својим грађевинама све до рта Микро Карабуру личи на огромна клешта која нас мирољубиво примају у свој загрљај. Медузе велике као ташир пливају и тону наизменице у мору. Из пристаништа се већ чује шкрипа великих дизалица и луна вагона који се сударају приликом ранжирања. Куће све више расту, обала се диже све стрмије. Још неколико завеслаја и чамац удара о гранитни зид Ники-кеја, на коме већ кључа живот.

Пазећи да не станем на рибу излазим из чамаца, опраштам се срдачно са старим рибаром и пењем се на кеј. Пуним грудима удисем мирис тера, чамовине и слане воде, мирис пустиловина, непознатих даљина, широких мора.

— Изволите, господине, погледајте! пријатељски ме ословно брадати, препланули морнар и помаже ми да се успнем стрмим, изањалим степеницама у његову лађу од две хиљаде тона. У мутној светлости петролејке виде се гомиле огромних бурди са вином са Самоса, широки цакови са мирисним дуваном, са горким и слатким бадемима. На палуби ваде морнари воду са црпкама и перу под. Трговачки кејови Солуна су сасвим оживели. Истоварује се пуна буррад, товари на примитивна магарећа колница, одрпани носачи у зноју свога лица носе у карактеристичним самарима терете и зарађују толико потребне драхме. Живо раде и оловке чиновника. „Министарство финансија“, „дирекција монопола“, „трошарина“. Смокве, суво грожђе, поморанце, вино и опет вино!

Преко пута, на другој страни улице, келнери су већ поставили столове пред тавернама и кафанама. Лежерно срчу Солунци своју турску кафу и посматрају живот у пристаништу. То је велики одмор да се запали цигарета пре дневног рада. У канцеларији могу да чекају! Овде нема претеране јутарње журбаве. Пут у канцеларију води мимо многобројних кафана и таверна. А што важи за Оријент уопште, зашто не би важило и за Солун?

Са врућом кафом пред собом на столу, са новинама у руци и усрдним чи-

стачем ципела пред ногама проводим свој последњи дан у Солуну.

Шта има још да видим у овој вароши? Још једном пролазим уздужним и попречним улицама које су ми већ познате. И опет наилазим на ствари које су за мене нове и необичне. У једној модерној берберинци, заваљен у насловачу која се врти, добијам последња

упутства: где се могу набавити најјевтиније цигарете, где се могу добити прави француски парфеми и све што се данас тражи.

Пре подне пролази. Кроз отворена врата цркве допире монотона црквена песма у рецитиву. Пред улазима високих кућа поред трговаца који галаме седе и леже просјаци који преклињу и

богораде. Опет сунце и неспосна врућина. Опет солунски темпо живота у свом ритму...

— Изволите, господине! Куповина није обавезна!

Бескрајни редови излога. Скупочени антиквитети, нарукнице и кутије од македонског сребра, филигрански радови, свила, злато и обична вапашка роба у дивљем переду. Дивне старинске иконе, бисер и драго камење, прави бугарски везови, турске воденице за кафу, црквене утвари и асирски филигран поред робе „Мед ин Цермени“ и „Фабрикасион Женев“ и правих старина Оријента. Премамљиво изложена роба за продају. Трговац вас проницљиво мери погледом и говори цену од које вас подилази језа. Али после пола часа ценкања цена је сведена на нормалну меру и купац је, сав ознојен, носи под мишком из радње.

Још једном пролазим главном саобраћајницом „Венизелос“ где солунске даме преврћу по балама штофове. Нејним претима пинају свилу, вуну или катун и броје свежњеве повчаница које су данас толико потребне свакој Гркињи. Од њих се шири мирис мошуса и шипра. И расне су те жене којима је Бог дао науснице, али зато леп лик. Полиција под тропским шлемовима достојанствено пролази кроз масу.

Опет стојим пред старим каменим луком украшеним златним турским писменима, пред улазом у најинтересантију грађевину Солуна у архитектонском смислу. Неодлучан сам: да ли у последњем минути још да оперем прах Хеладе са својих ногу? Да идем у турски амам? Добро.

Пошто сам платио улазницу, дају ми сапун и пешкир. У округлој сали са мозаиком посматрам сцене купања које много обећавају. Уводе ме у чисту кабину. Са прегачицом око паса улазим кроз огромна дрвена врата у старински округли базен од камена осветљен мутном светлошћу која се, као у катакомбама, пробија кроз мале прозоре на плафону. У базену је ваздух сув и врео. Чучим као и остали купачи на ниском мермерном подножју и момак ме облива врелом водом од главе до пете. Вода је све топлија и топлија. Затим ме грубим рукавицама трља читавих пола сата. Онда опет врела вода, масажа, врела вода и масажа. Поре на кожи и срцу дају последње од себе. Затим хладан туш. Вода је све хладнија и на крају вероватно није далеко од нуле. Онда човека обухвата умор и клонулост. Кафа са чашцом коњака поред лежаја припада овој необичној кури.

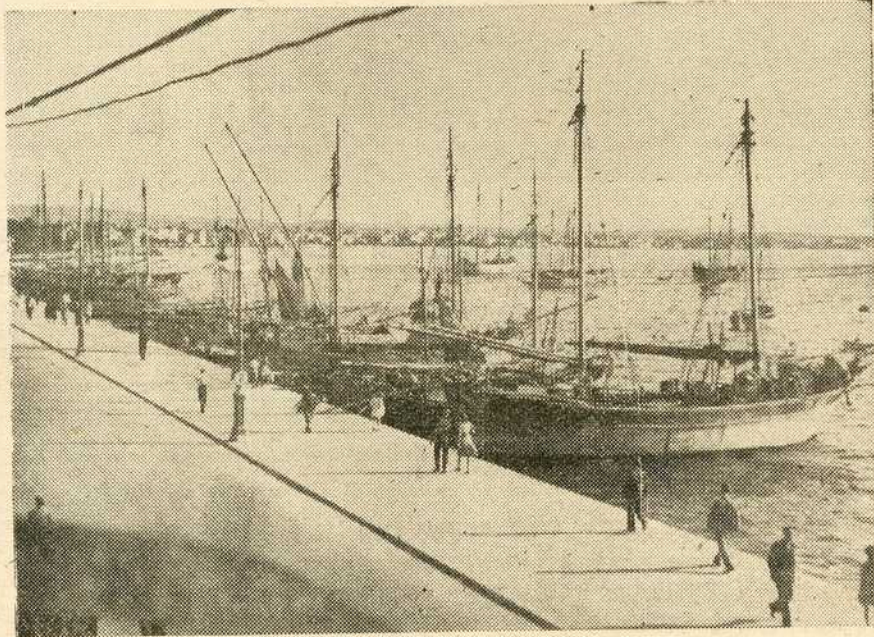
Једна цигарета и човек спава спом праведника, као новорођенче.

— Хало, овтоникитон!

Чист сам као сунце и хтео бих да избегнем уличну праšину. Али пут до солунске железничке станице води кроз облаке праšине. Кола клацкају по разривеној калдрми и дижу облак праšине, и најотрданији трамвај Европе стигне их уз шкрипу точкова. Железничка станица Солун! Дугачка, ниска, рушевна грађевина са свим неопходним припадностима. И ништа више. Једнолична, равни колоседи. Ни перона, ни чекаонице, никаквог комфора. Па ипак то је једна од најважнијих станица Оријент-експреса. Колики су се путници већ разочарали кад су угледали ову неугодну грађевину.

Седим у купеу. Размишљам о свему ономе што сам доживео овде, на крајњем југоистоку Европе. Размишљам дуго, док воз јури широком тесалском равницом, плодном степом Македоније. И највише куће Солуна изгубиле су се већ давно у даљини и Коринтисис је нестало на хоризонту.

У темпу нашег времена дугачки воз је оставио плаво море далеко иза себе. У кривинама улази полако у балкански крш. Нови крајеви, нове лепоте. Приближавамо се земљи Срба...

Вауер-ов крст ПРОТИВ БОЛЕСТИ

Откад постоје људи у њиховој историји болести играју злосрећну улогу. Епидемије су затрле целе народе, маларија и друге тропске болести опустиле су многе непрегледне покрајине и учиниле их ненастањенима. Утолико већу вредност имају успеси немачке науке, који налазе свој израз у целом свету познатим **«Вауер»-овим лековима.**

Ако су заразе и епидемије великих размера данас постале скоро непознате појаве, неке се болести уопште више не појављују, а друге које су пре неминовно доводиле до смртог исхода или дуготрајног боловања, сада се лече са сигурношћу, све то није мала заслуга немачких лекова са **«Вауер»-овим крстом.**

ОГЛАС РЕГ. С. БР. 19674 ОД 14 XII-1943

Старе вунене ствари

прерађујемо приватним муштеријама
„Х У М“ — ЦАРА НИКОЛЕ 10. — ТЕЛ. 24-270.
52423. 2-2

НАЈВЕЋИ ИЗБОР ДЕЧЈИХ ИГРАЧАКА

ДОВИДЕТЕ У ТРГОВИНИ

ПАНИК

КЊЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ БР. 15.

52426 2-4

Златне зубе, брилијанте и све врсте злата и златног накита

Ако већ продајете или купујете, у Вашем интересу је да то учините преко стручне фирме „ВЕЛЕС“. Сваки рад вршимо без конкуренције по дневној пену. Злато и накит купујемо од свих препродаваца. Фирма

„ВЕЛЕС“ Пашићева бр. 25, II спрат — Телефон 30-556
Рад сваког дана од 8 до 19 часова.
Запамтите адресу у Вашем је интересу.
Власник БОРА ЦВЕТКОВИЋ 52436. 1-1

ЗЛАТАН НАКИТ БРИЛИЈАНТЕ И ДИЈАМАНТЕ

у Вашем интересу не продајте док напоследку не понудите фирми која највише плаћа

„ШАЈКА“

КРАЉА ФЕРДИНАНДА БР. 17 (ДО УГЛА КР. МИЛАНА УЛ.)
Усп. телефон 27-783.

52434. 1-1

Како се осећа наш Милан у Немачкој?

Како живи, како ради, како станује он и сви његови другови и пријатељи, који су дошли са њим у Немачку и одазвали се позиви за сарадњу за ослобођење Европе? Нека Вам они сами о томе причају! Слушајте преко немачких радио станица о њиховом животу и њиховим доживљајима!

Један окрет на дугмету Вашег радио-апарата донеће Вам глас Немачке у Ваш стап. Тај глас Вам даје јасну слику о животу у срцу Европе. Исто тако чућете, шта Ваши земљаци сами о томе причају. Очима Ваших најближих видећете немачке шуме, немачког сељака на пољу, немачког радног друга у фабрици. Са њима чућете и немачку музику и немачке песме.

Исто тако разумешете циљеве ове огромне борбе, коју води Немачка са својим пријатељима и савезницима за заштиту европске културе, за слободу европских народа и за сигурност посела и својине.

Боримо се за будућност велике породице независних народа у Европском простору — независних од окова грамзљивог прекоморског капитализма. Боримо се за право рада, уништење беспослице и за могућност напретка за свакога — према његовом дару и вредноћи — свеједно, да ли му је урок одредно сиромаштво или богатство. Боримо се за слободну и сретну Европу, у којој ће и српски народ заузети своје достојно место.

Када би хтели, да слутите унапред, какав ће дивни поредак да струји кроз уједињене Европске државе — кад се забораве тешкоће стварања — онда би могли да оцените глас Немачке у борби различитих мишљења.

Дневна емисија на српском језику преко радио станице Алпен

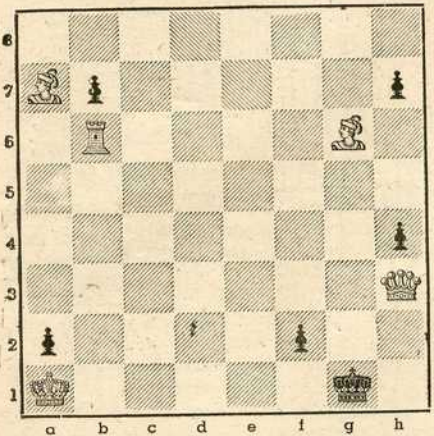
на средњој таласној дужини од 338.6 метара

од 22¹⁵ до 22³⁰

ШАХ

ПРОБЛЕМ БР. 111
В. фон Холхаузен

Бели вуче и даје црнине мат у два похода.

Решење проблема број 110 (В. Холста):
1) a7-a8S, f3-f2; 2) Sa8-b6 с матом у идњем походу.

У овом задатку треба уклонити две фигуре са табле, погрешно општамане, и то белу краљицу и другог белог краља са е2.

ИТАЛИЈАНСКА ПАРТИЈА

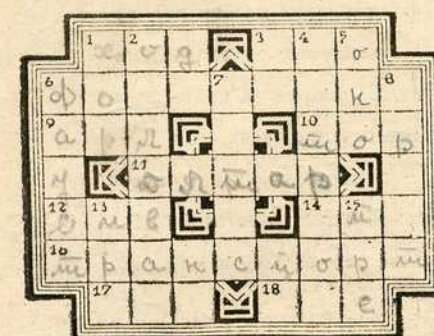
(Играно у десетом колу друге скупине претфиналног такмичења Србозава за 1943 годину)

Бели: П. Гроздановић. — Црни: Зарнија Поповић.

- 1) e2-e4, e7-e5; 2) Sg1-f3, Sb8-c6; 3) Lf1-c4, Lf8-c5; 4) c2-c3, d7-d6; 5) d2-d4, e5-d4; 6) c3-d4, Le5-b4+; 7) Lc1 d2, Lb4-d2; 8) Sb1-d2, Sg8-f6; 9) h2-h3, 0-0; 10) a2-a3, Sf6-e4!; 11) Lc4-d3, Se4-d2; 12) Ke1-d2, Dd8-f6; 13) Kd2-c3, Lc8-e6; 14) g2-g4, Le6-d5; 15) Ld3-e2, Tf8-e8; 16) g4-g5, Df6-f4; 17) Th1-g1, Te8-e2!; 18) Dd1-e2, Ld5-f3; 19) Dd2-e3, Df4-f5; 20) Tg1-g3, Lf3-d5; 21) Tg3-g4, Sc6-a5; 22) Tg4-f4, Df5-d7; 23) De3-d3, Dd7-c6+; 24) Kc3-b4, Ld5-c4; 25) Dd3-c2, Ta8-e8; 26) Tf4-h4, g7-g6; 27) Ta1-d1, Te8-e2; 28) Td1-d2, Te2-d2; 29) Dc2-d2.

Бели одмах затим и предаје, пошто не може да брани мат у два похода. Претседник Српског шаховског савеза као црни у овој партији одлично је искористио непрецизност свога партнера и губљење темпа у отварању. Црни је брзо дошао до јаког напада и увукао противничког краља у матну мрежу.

Укрштене речи

Хоризонтално: 1) Кретање. 3) Прилог. 6) Чувена римска лепотица. 9) Варош у Француској. 10) Дрвена ограда за стоку. 11) Део цркве. 12) Тамне боје. 14) Град у ст. Фригији. 16) Пренос. 17) Мушко име. 18) Свеза.

Вертикално: 1) Певачки збор. 2) Високаван јужно од плани. Језице. 3) Слово лат. азбуке. 4) Со сумпорне киселине. 5) Заменица. 6) Дело од Гетеа. 7) Личност из „Три мускетара“. 8) Затвор (лат.). 13) Месинска тврђава на истоименом брду. 15) Предлог.

Можете ли СЕ СЕТИТИ?

ГОСПОЂИНИ ***

Некада сам и ваџ на колени пуцко и допосно вам слатке шећереме, и љубно луго ваше плаво тело и чело и лице певино и љубко.

Но дану су прошли ко виека нагла, ко тренутни снови, као цвсте варке. Сад на нашем лицу сјај младости жарке, а на моме јесен и тврбна магла.

Ја знам ваше срце сада ватром гори, моје хладна зима окува и мори... Ваше очи стају ко два неба плава.

а моје су мутне као магле сиње... Младост, љубав, огањ, све у гробу спава, но косама мојим понапуло ње.

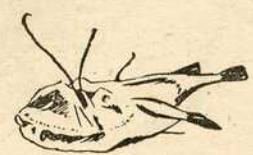
ЈОВАН ДУЧИЋ

Охо, шта ли то треба да значи? И наслов, и песма, и потпис, све је ту? Али немојте тако брзо да поверујете нашем расејаном сараднику. Шта мислите: да ли је он негде нешто погрешно? (циљаник измагу цри 'чиљану' невог овацин ајин акзон лио)

МОЖЕТЕ ЛИ СЕ СЕТИТИ?

КОЈА ЈЕ ОВО РИБА?

Ова риба, коју данас видите на пртежу, живи у свима европским морима. Дужина ове рибе може да буде од 60 сантиметара до 2 метра. Здепасто тело ове рибе одоздо је спљоштено, а спреда прелази у велику главу са широким устима, а завршава се дугим и са стране спљоштеним репом. Има врло оштре зубе.

Ова риба најрадије се задржава у близини обала, на песковитом или муљевитом дну, где укувана вреба плен. Када се плен приближи, искочи као стрела из муља и зачас је прогута. Толико је прождрљива и непазита да у мрежи прождире рибу која је са њом ухваћена. Место ове рибе је врло укусно. Можда сте и видели ову рибу, а спрвако сте о њој учили. Да ли сте само запамтили како се зове? (овић извој)

Дали ЗНАТЕ?

ПИТАЊА

- 1 - Ко је своју краљевину завештао римском народу?
- 2 - Зашто је Србија изградила жељезничку мрежу Београд-Ниш-Пари-Брод-Рисовац?
- 3 - Када су први пут употребљени бацачи пламена у рату?
- 4 - Шта је „окана“?
- 5 - Којом бовином иде торпело, избачен из подморнице?
- 6 - Која је до сада постигнута највећа дубина у вљеним рудницама?
- 7 - Шта се назива тропосфером?
- 8 - Када је први пут примењен електрични телеграф?
- 9 - Када је настао расцеп између западне и источне цркве?
- 10 - Ко је био најмлађи Папа?

РЕШЕЊА

ИЗ 110-ОГ БРОЈА

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 - Сем православних Срба, славу држе још и римокатолици по Боки Которској; по Коповљима и јужној Херцеговини затим православни Влаши у Србији и делимично до Крајеве, као и римокатолички Арбанаси у Северној Албанији.
- 2 - Назив крсно име постало је од хришћанског имена, добијеног при крштењу првог породичног претка, који је примно хришћанство, дакле по његовом крсном имену.
- 3 - Смрт је према схватању нашег народа, нешто што је Бог одредио и оставио, чему се избећи не може, једина праведна ствар на свету, која без обзира сече лево и десно, мало и великог моћног и немоћног, јаког и нејаког, богатог и сиромашног.
- 4 - Крокотилова жена снесе 20-100 јаја, пошто претходно ископа јаму у песку. Јаја су налику на гушчија.
- 5 - У доброј коњици живи заједно просечно по 20-30 хиљада пчела радилица уз своју матицу.
- 6 - Пчела радилица не живи просечно дуже од шест недеља.
- 7 - Законом од 1844 објављен је први Закон о основним школама. Овим се законом тражило да и женска деца похађају основну школу и то: по селима заједно са децама. Али чим напуне 10 год. да се из школе отпусте.
- 8 - Спрега је народни обичај, донеке сличан моби, а састоји се у томе да се две или више задруга усмено договоре, да ће једна другој најмање помагати при пољским пословима, нарочито при орању, кроз целу годину.
- 9 - Семберија је била кнежевина у срезу Бијељинском, у северноисточној Босни између Саве и Дрине.
- 10 - За цркву св. Спаса иконостас у дрворез извадио је чувени мајстор Петар Филиповић из села Осојнице (код Дебра) 1824 г.

РЕШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Оладе. 6) Професори. 9) Репрезентација. 10) Коментатори. 13) Сатиричар. 14) Важај.

Вертикално: 2) Диференција. 3) Дестилација. 4) Гони. 5) Срби. 7) Дрека. 8) Палић. 11) Мрав. 12) Оцак.

ДЕЦЕ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПОУЧЕ

Усамљена грана

Крај села стојала је стара трешња. Дуго је тамо била и давала плод, док није дошао једног дана страшан ветар, расклатио јој стабло и поломио јој гране. Највећа грана се сломила и уз велики прасак пала је на земљу и застењала. Није више била грана са гранчицама где су седале птице, певале песме и градиле гнезда. Њој је дошао крај. Ветар је стао, али грана се није дишала, већ је и даље лежала на земљи. Лежала је ту дан, два, па су пролазиле недеље и месеци. Нико није овамо долазио да се сажали на суву грану, који је ветар оборио. Ни птице је више нису примењале. Један пољски миш се провлачио испод ње, али и он је напустио. Ко ме је потребна грана на којој нема више зелених листића и белих цветића! Распињала је гранчице према шуми да јој бар она да мало зеленила. Распињала је гранчице ка небу, да јој да росе, и ка сунцу да јој удели топлиоте. Знала је да роса и сунце дају беле цветове. Али шума није долазила, роса није падала, па ни топлиота од сунца није долазила. Грана се сушила и мислила кад би је бар неко однео да не буде усамљена. Жеља јој се испунила. Мали Васа дошао је једно јутро са оцем да накупи сухо грање. Чим је видео суву грану, закликтао је. Залепо је свом снагом и већ је вукао тешку грану. Али зашто да је вуче? Васа је прескочио грану и већ је узашно коња. Грана није знала шта се с њом догађа и зато је молила децка: — Пусту ме молим те! — Нећу те пусти, јер сам срећан што сам те нашао, узвикивао је Васа и наставио: Гранчице ху сломити и у гомилу те сложити. Соба биће весела, кад нас будеш грејала. Чим су дошли кући, грану су исекли и ставили на ватру. Васа је ложио а грана се разбуктала тако, да је осветлила целу собу. Грана је пуцкјетала, а планичак као да се облизивао. Мајка је скувала вечеру и пријатан мирис испунио је целу кућу. Сви су били срећни. И самој грани је било пријатно. Сетила се како јој је било док је била напуштена и помислила: — И овде је добро. Нећу више никада да олистам, није ће ми израсти снежни цветови, али зато овде исекачу неке из мене. Није ми потребна топлиота од сунца, јер сама дајем топлиоту другима. И при тој мисли она је завршила свој живот и од ње је постао печео.

„Јуче сам баш била код секине Даце. Она има две Лепе, беле мапе.“

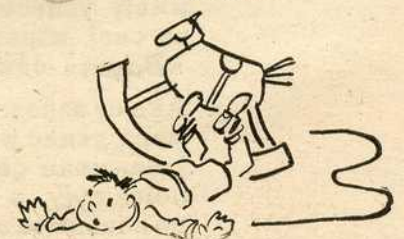
„Сад је Бели криво што није код Даце. Хтела би да упозна. Те две лепе мапе.“

„Немој Бело да се љутиш Сутра идиш Даци. Почнала сам о теби и једној и другој мапи.“

ОЛГА ЗУПАН
уч. III I ж. г.

Мали котњаник

Јашућ, мали Мића, Дивенот коњића Из све снаге мушке Паде потрбушке.

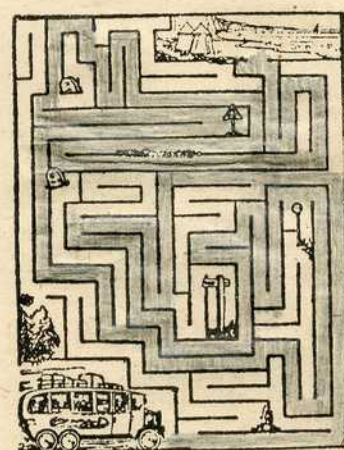
Ал' се не уплаши. Командова: „Јашућ! На посо се даде И поново — паде.“

Потрчала мајка Стала да се вајка: „Мићо, благо мени, Нос ти се првени Ти си, чело, пао. Јао мени, јао!“

Мића на то: „Мамо, Падох лданут само. А татица каже: „Трипут Бог помаже!“

Излет аутобусом

Једно аутобуско друштво је за госте једне ваздушне бање приредило излет удобним аутобусом. Пут до циља води вијугавим серпен-анима које се пресецају и иду и у друге ваздушне бање. Шофер, међутим, добро познаје пут до ове бање коју видите у врху слике.

Како је он, најкраћим путем довезао своје путнике до одређишта?

Љута маца

„Јао што је љута Моја мапа Бела. Целог овог дана Ђути невесела.“

„То ми је досадно Па се и ја љути. Ал' не могу као она Вечито да љути.“

„Питаћу је због чега се Она сада љути. Да је нисам увредила Па зато сад љути.“

„Ју да знате шта ми каже. Ваш је смењна Бела. Ето због чега она сада Седи невесела.“

Јовине санке

Мали Јова има Једне мале санке Купио их код дигана За четири банке

Ала су то санке Као неки боб Чак их неће стићи Ни са неба гром

Пао је први снег Покрио је брег Сад ће Јова да се санка И доведиће друга Јанка

Снег је пао и кров затрпао Али малом Јови Ништа није жао Тако Јова проводи ове дане Докле једном пролеће не гране.

ПЕТАР М. АДАМОВИЋ

Где је други кнепц?

Где је други кнепц? На то питање неће бити тешко одговорити, само ако будете слику загледали најљубиво са свих страна.

Крстета

Галеко од пута шћућурена као препелица у свом кућерку, утонулом у високом житу и трави, Крстета није видела војску која је пролазила кроз село...

Да је рат анала је по томе, што је њен Крстето отишао једнога дана и није се враћао... Послао је само једну слику у војничком копорану са шајкачом на глави. Она је ту слику окачила у чађавој собици уз икону и ноћу, кад би успавала дете у бешици, узимала је лојаницу прилазила тој слици и прижмиркавој светлости свеће гледала је дуго и усхићено у његово чудно одело и младо и испијено неправилно лице.

Затим је излазила, седала на кућни праг. Пред њом се ширило процветано поље афиона. Рујна жита таласала су се на месечини. Са једног великог јаблана падала је сенка по њој... Она се одупрла руком о крило и остеојала дуго замишљена сама у ноћи јер није смела да се врати у мрачну кућу и пра-

млаких подофицира без блуза са раскопчаним кошуљама на врелини. Кад је Крстета ушла, младићи су се згледали и прели у смех.

У врху стола седео је задубљен у акта и озабиљан старији капетан друге гласе. Подигао је главу кад су се младићи онако раскалашно насмејали и спазивши код врата прибијену уз зид неуверену малу сићушну сељанчицу, скоро дете, он их је одмерио строго и устао и пошао к њој питајући је прекорно још из далека: „Млада... шта ћеш ти овде?“

— Искам... сакам да видам мој муж Крстето, жиф ли је, јели умреја.

— Није то овде млада — казао је честити човек и пришао к њој — иди ти благо мени кући а ја ћу да видим то; — како ти се звао муж?

Она је извадила из појаса који јој је допирао испод шарене вуњене кецеље чак до кукова, неку дедуљу, што су јој онда у општини дали и предала му.

ани крветац где није било њенога Крстета да бади своју врелу руку преко ње.

Много после његовог одласка позвали су је у општину и саопштили јој да дрвени крет јавља да је негде на мору умро њен муж Крстето Манчић. А после неколико дана позвали су је поново и казали јој да је грешка и да је умро Манча Крстић.

Она се није узбудила ни први ни други пут јер није могла да схвати про странство, далеко море, обале и бродовље и на једном од њих мртвога свог Крстета. Она га је видела у машини још увек онаквог какав је био онога дана кад га је испратила уском путањом од куће до сеоског пута. Кад се рат свршио и људи се разишли кроз села, он није дошао. Нико није знао где је остао, кад је умро или погинуо, и читава село и родбина навалише на њу да пође у град и да се распита. Али Крстета није одлазила.

— Иди ћерко, пушта не остала — говорила је љутица мајка, тражи мужа си што чекаш, као да га она не воли и не поштује и не жели да јој дође, и пошла једног дана безвољно у град, тамо где су је упутили да треба да иде.

Зграда Окружне команде лежала је у тешкој спарини летњег дана, кад је она стигла у дворште пуно запаре и прашине без иједног дрвета и зеленог лиска.

Попела се уз басамке, огромне трошне кућерине, и застала збуњено. У великом мемљивом претеобљу није било никога. Само језива усмелена на неки давно ишчезли харем, лежала је у тој тишини у високој таваници и безброј ниских и малих врата, кроз која су некада шупштећи шавварам пролазиле младе хануме уздишући потајно.

Она је отворила полако прва врата, потвирила лево и десно и ушла. Тамо за дугачким столом седело је неколико

Капетан је прешао летимице по цедуљи и казао:

— Добро, доћи кроз десет дана.

— Арно, рекла је Крстета, и сагла се да га пољуби у руку.

Али она је дошла пре. Ужарени погледи младих људи клизили су по њеном јелечету док је разговарала са капетаном. Њихове раскопчане кошуље, снажне ноге и неговане груди и онај глас који је стигао за њом кад је већ била на капији!...

Она се окренула и видела насред дворшита једнога од младих канцеларских подофицира. Његова чекињаста коса куцала се у сунцу и падала му ниско преко једне стране чела. Он је викао за њом смејући се сав.

— Невесто... чекај ме, хоћу нешто да ти кажем...

— Ја не сакам, викнула је она уплашено и запрашила улицом.

Али све то испунило је чудним немиром и дрхтавицом, којој она није ни покушала да се отме.

Њена слатка и тиха мисао на Крстето почела је да се губи негде у магли, а све јаснији и примамљивији да јој бива онај дан проведен у граду... И она је отишла опет, ушла у суво дворште, попела се уз расклиматане басамке и у ходнику наишла на честитог капетана који је одмахнуо главом кад је угледао.

— Пожурила си млада, али свеједно, рекао је са саучешћем. Нисам могао да дознам ништа, јер га нема у списковима ни погинулих ни умрлих. Иди ти у село на лепо чекај може да ти наиђе муж од некуд, из ронства, јер тако бива у рату.

Она га је слушала као у сну... Поглед јој је легао на она тајанствена врата старог харема, али отуда није излазио нико. Пољубила је опет капетана у руку и отишла застајући и

ослушкујући неће ли за њом да одјекну опет они снажни кораци и да је опет довикне онај снажни глас: „Невесто стани да ти нешто кажем“.

*

Ни плач детињи, ни његова нежна миловања, ни послови око куће на њиви и у баштици пуној босилка и невенана не смирише младу жену. Пренебрегла је страх од фамилије и од мајке и срам од села и пошла опет у град.

Отворила опет ниски капицик на сувопарном дворшиту у коме је угледала опет младога поднаредника. По његовој чекињастој коси падало је опет сунце. Он је стајао у групи неколико војника и говорио нешто и није се обазрео на њу и ако је видео да је дошла.

Она је постојала збуњена неколико тренутака, затим му је пришла полако, ухватила га за нагу руку, повукла га у страну и казала му задихана:

— Јутре вф вечер дојди на конак!

— Млада сум, сама сум...

Младић се засмејао радосно. Стегао је снажно за мишицу, уштиную је за образ и обећао јој да ће довече доћи, и она је отишла.

Ишла је полако, сва засењена, неопи-саном срећом која је била из ње. Пропла кроз село и скоро у мрак сишла с пута на стазицу која је водила њеној кућици.

Одједанпут учинило јој се да са кућњег прага падају две сенке једна мања друга већа, и пожурила је...

На прагу је седео Крстето и држао дете на крилу. Она му је притрчала и крикнула:

— Крстето мој!

Он је скочио. Она се сагла, пољубила му руку и ушли су у кућу.

*

А касно у ноћ седели су испод трепетљивог јаблана. Месец је грејао широко. Он јој је причао свој живот у ронству и стезао све чвршће око паса. Одједанпут она му је без шума спустила главу на раме и мирно казала као да говори о најпростијој ствари:

— Крстето... како мож јутре сабајле да одјеш у град да му кажеш на поднаредника да не доходи, сега не ми ваља.

А Крстето, велика душа, одвојио је њену главу полако од свога рамена и загледао се у њу.

Њено лице бело и прозачно као булка, црне округле очице, мала топла уста расклопљена над ситним зубићима, све је то горело живим огњем.

Крстета је поновила опет:

— Ама да не забравим, сабајле да одјеш.

Крстето је гледао у њу још, разумевао све више и рекао јој је нежно:

— Не бери гајле де, ке ојдам.

ВУКА ПОП-МЛАДЕНОВА

УГЛЕД БЕЧКИХ КРОЈАЧА

пре 600 година

Нарочите одредбе о оделима, које се од меродавних места с времена на време издају, постојање су током векова и у Бечу. Уарада да то били су различити. Међутим, већином, како то кронике пишу, те мере имале су сврху, да сваком поједином сталежу Беча наметну извесне границе у погледу њиховог одевања. Али, бечким кројачима те одредбе нису нимало сметале, они су их могли несметано извршавати, јер њихове мајсторске уметности, глас бечке моде није био тиме нимало погођен.

Већ пре скоро 800 година били су бечки кројачи удружени у цехове и имали су у Хофу своје дућане где су продавали производе свога заната, те само бечлијама који су већ у најраније време били познати по своме укусу, већ и трговцима из источних земаља. Они су куповали „последњу реч бечке моде“, да би је пренели краљевима и кнезовима с оне стране Марха и Лајте.

Примање једног мајстора као цеховског члана било је некада у Бечу подвргнуто нарочито строгим испитима. Прошло је већ 600 година како је бечко кројаштво примило ново поправљено цеховско писмо, за чије је чување одређено 8 цеховских мајстора и у коме су предузете нарочите мере противу „фушера“. Некада су се још правиле строге разлике између кројача у правом смислу и оних који су израђивали само поједине комаде одела, и чија је радна област била тачно одређена. Тако су „Гевантер“ могли радити само од материјала црне, беле, сиве или црвене боје, док су „Јонхери“ радили у главном само капуте и хаљине. „Кауфел“ је био одређен да продаје само готово одело, кројено из платна.

Али и „поправљено цеховско писмо“ претрпело је поново измене, те су бечки кројачи у времену од 1606 до 1717 добили шест занатских одредаби које су делом биле снабдевене царским потписом и великим државним печатом које претстављају привилегије преко којих се у доцнијим временима није могло лако прећи. Сви ови документи налазе се добро чувани у старом дивно украшеном цеховском сандуку, који је према натпису на унутрашњој страни поклопаца направљен 1675 године, дакле пре 285 година.

На касније изграђеној и претварањеној кући у Хитербергасе не види се на први поглед ништа, што би тој спремној и потпуно неупадливој грађевини одавало сто година дугу и поносно традицију. Докле се може пратити историја бечке кројачке заједнице, она је била стално смештена на овом месту и још данас се на горњем спрату показују просторије, које су служиле за смештај кројачких помоћника приликом њиховог задржавања у Бечу.

На прошлом „Шареном поподневу“ претставио се публици уз пратњу салонског оркестра Седлачек млади и талентовани оперски певач Богдан Воркапић, члан Опере у Београду. Његова лепа појава и одличан глас освојили су симпатије публике. Он је отпевао песму „Певај за мене“ од Декуртиса и арију Каварадосија (1 чин) из опере Тоска. Богдан Воркапић поседује напредно лепо тембриран глас, који долази нарочито у висинама до свог пуног сјаја. Озбиљним и марљивим радом наш млади певач могао би постати тенор високог квалитета.

(Снимак, приватна својина)

Наши у заробљеништву

Писмо командиру

Ваздухопловном капетану I кл. пилоту
ловцу Боривоју Марковићу „Фарману“

Много је даћа минуло од часа
Када нас је бора понела пучина;
Када смо се тужно растали без гласа
Ми, пругови ратни, и пошли туђина...

Били смо војници, борбени и смели,
Спремни да дамо задњу капљу крви,
За родну груду све смо дати хтели
И зато смо били на бранику први...

Данас пред нама и простор и време
Препреку не чини вестима што стижу;
„После једне страшне крваве дилеме
„Заставу палу Србијој сложено пијемо“.

Читам их а сузе врцају и теку;
Плачем од среће и дивим се делу
Јуначког Српства што пронасти реку
Преплива и слогом сломи смрти стрелу.

И знам да најзад исписано златом
И наше ће име бити сутра тамо
Где до јуче беху упућани блатом
Славе трофеји, јер и ми сви знамо

Да нисмо били свирепе убице,
Већ часни војници изгубљеног рата,
Сутра ће нам име ваљати пред лице
И Бога и људи: „Жртве светског рата“.

А ако нас ова мимоиђе часа,
Доћи ћемо дому овенчани славом,
У повратку нашем лична деца наша
Клипаће нам брзице у триумфу правом.

И нико неће показати прстом
На наше име херојско и чисто,
Јер побегли нисмо пред судбине крстом;
Били смо јунаци и топели исто.

И кад нам је чежња васкидала грудн,
И кад нам је суза горела у оку;
У најдубљем болу ми смо били људи,
И Срби пре свега и на сваком кроку.

Пошли смо брзке знајући да Мајка
Отаџбине чека на повратак српљу;
Да повратак није само гола бајка
И да ћемо најзад видети Србију.

А тога дана, капетане врли,
Ми ћемо свима показати јасно
Ск' колико среће Србији лому крљу
И како љуби Отаџбину страшно.

И да нисмо никад скривали име
Српства нам свето и Србије славу;
Да смо се увек поносили њиме
И гордо своју подизали главу.

Ми смо били људи по учењу Христа,
Испуњени вером, љубављу и слогом!
У нама је душа као суза чиста
А путевн прави пред светом и Богом!

Довиђења једном, капетане врли!
У стању „Мирно“ чекају те тамо,
Кад Србија звоне да за њу све дамо...
Твој војник Родољуб љуби те и главо.

РОДОЉУБ Ж. ИЛИЋ

Жеља

Посвећено другу Димитрију Јовановићу,
пilotу Војне академије у заробљеништву

Пишем у полутами, Напољу ветар хули,
а снежна ноћ лагано на земљу пада,
Месец се нечујно небу прикрада,
далеко негде звано брчи.

Пишем и мислим, Сутра је слава твоја,
Како смо некада заједно у те дане,
чекали радосно да дан сване
песме да јекну и гитара моја.

У сну видим собицу твоју плаву,
Добру мајку где клечи и моли,
Срце пано, ох, како плаче и боли,
крај иконе жели она твоју срећну славу.

Сутра чим дан са земље се дигне,
Твојој мајци, ја, љубићу, бледу руку,
и нећу јој дати да осети мучку,
већ да осмех теби преко гора стигне.

У туђини, и ти, на дан овог славља
не хај да ти суза из ока тал лије,
јер знај да мисо мајчине крије,
топле жеље доласка и здравља.

Ипш, фебруара 1944.

В. ЉУБИЧИЋ

Ујацима

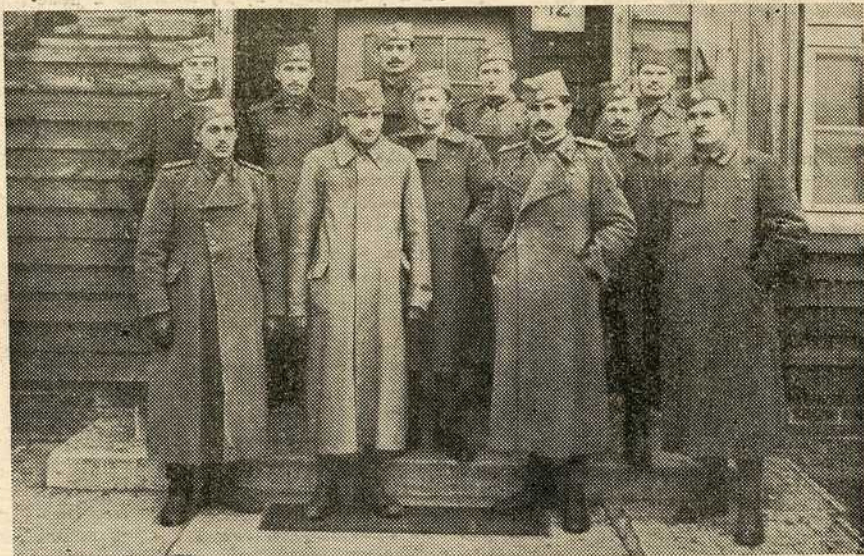
Војиславу, Веселину и Радославу Шогорон

О, ујаци моји мили
Хоћете ли скоро к нама?
Свакодневно ваш долазак
Очекујем ја и мама.

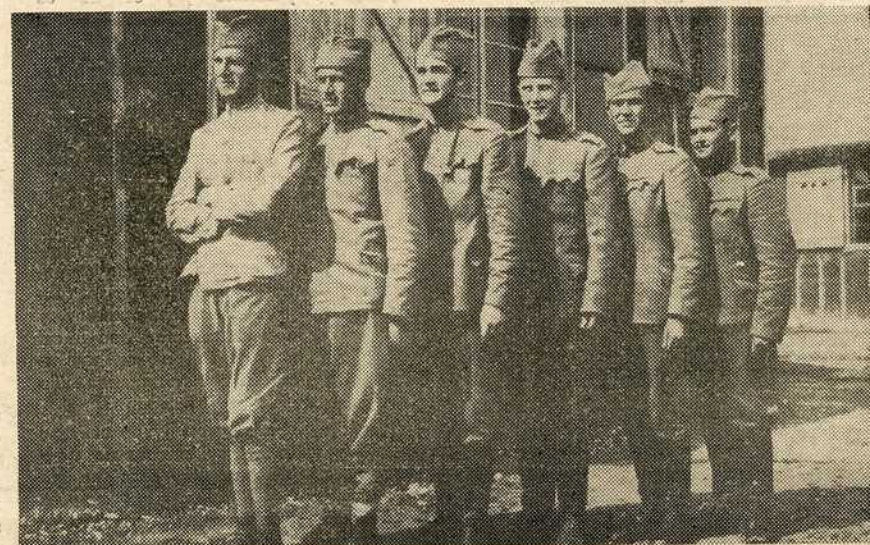
Слава нам је опет близо;
Ми смо тужни, јер сте тамо...
Да л' ће драги Бога дати
Да је скупа дочекамо?

Кад будемо колач секли,
Кад забљиста пламен свеће,
Срцем ћу вам пожелети
Много здравља, пуно среће...!

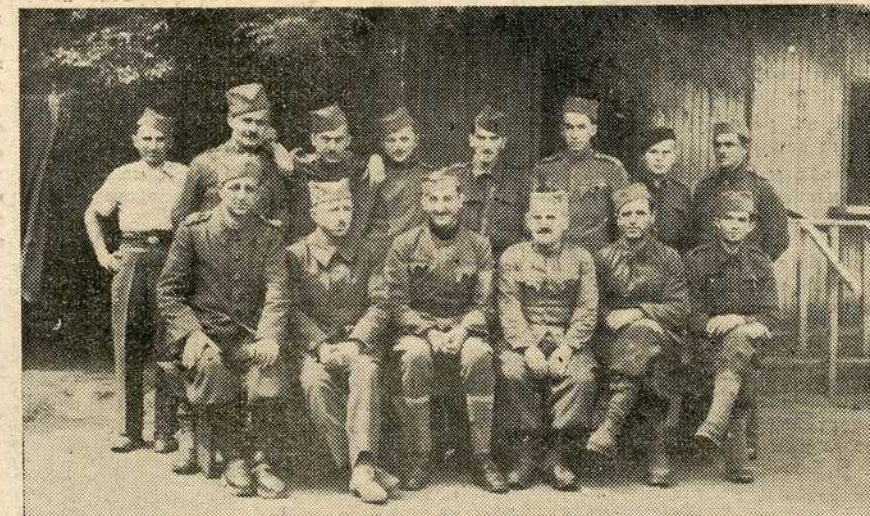
ДУШИЦА СИМИЋ
уч. II раз. женске гимназије
у Београду

Група заробљених официра у Офлагу VI Ц.

Неколико заробљеника из Сталага XVII-Б.

Наши заробљеници у Сталагу VI Ј.

(Снимци: приватна својина)

Група заробљених официра из Офлага XXI Ц.

Драги татице

Мајору Драгомиру М. Стошићу
Хамелбург

Сећам се по мало
Као из неког сана
Када Те понесе
Вал пролетњег дана.

Баш све не запамтих
Јер сам била мала,
Да сам била већа
Ја Те не бих дала.

Чврсто бих Те стегла
У мом загрљају,
Тако би Ти остао
У свом завичају.

Када видим децу
Другарице моје
Како поред свога
Драгог тате стоје.

Срце ми се стегне
Суза сузу стиже
Дал' ћу и ја кадгод
Прићи тати ближе.

Па помислим — Боже
Дал' ће рат тај проћи
Дали ће и мени
Мој татица доћи.

Клекнем пред иконом
Богу да се молим
И да му испричам
Кол'ко тату волим.

У школу сам пошла
Ја сам већ велика
Тати сам понос
Татина сам дика.

Данас нам је тата
Наша школска слава
Наш учитељ велики
Наш светитељ Сава.

Први пут сам чула
Лепе школске песме
Све су биле дивне
И врло умесне.

Е, сад довиђења
Мој мили татице
Прими велик' поздрав
Од Твоје Бранкице.

Јагодина, 1944.

БРАНКИЦА Д. СТОШИЋ

ученица I разреда основне школе

Поздрав заробљеницима

Отишли сте отаџбине ради,
Сад из даљине мислите на драге,
И често сада ви витези млади
Примате од нас поздраве благе.

Тим поздравима сећамо на прошлост
Оживљујемо снове, враћамо наде,
И тада мислећи на своју будућност
Они вам усамљени живот сладе.

Ти поздравн топли су вам мили,
И често после кратког рада
У мислима би своје гнездо свили,
У коме дивна хармонија влада.

И мислећ' на драге срце вам се стеже,
А уздах из груди отима силином
Љубите ви поздраве што вам срца веже
Са вашом драгом домовином.

Тад и ми осећамо уздахе усана
Који преко гора често к нама лете,
Али не тугујте још од првог дана
Бог држи над вама своје руке свете.

Увек кад син мајчин поздрав прима,
Или сеја поздравља свог брата,
Једна је жеља у срцима свима,
Да вас Бог сачува до краја рата.

Београд

АНА К. БУЉИНСКИ

ученица II године Трг. академије